24 Ишмурзин Сәмигулла

атаһы - Әхмәдулла

инәһе - Гәлиә

1925 йылда тыуған.

1941 йылдағы башланған һуғыш ир-егеттәрзе бер-бер артлы армияға алыу менән дауам итте. Колхозда эшсе көсө булып катын-кыззар һәм йәш үсмерзәр кала барзы. Армияға алынғанға тиклем Сәмигулла ла кыш көнө укыһа, ә йәйен төрлө эштәрзә эшләне. Бер йәйендә ул Күшйылғаға барып бесән әзерләүзә катнашты. Бер йәйендә ырзын табағында весовщик булып эшләне. Икенсе йәйендә Моракҡан (Күгәрсен районы үзәге) Саракташка (Өренбург өлкәһе) ат менән иген ташыуза ла катнашты ул. 10 класста укып йөрөгәндә ~~[illegible]~~ 1943 йылдың 23 февралендә ул Совет армияһына алына. Тәүзә Казахстандағы Актүбә калаһында 2-нсе Бердичев пехота училищеһенең курсанты була. Унан һуң һауа десанты ғәскәренә күсерелә. Мәскәү эргәһендәге Внуково ла әзерлек үтә. 3 тапкыр аэростаттан, 14 тапкыр самолеттан парашют ерзамында һикерә. Десант ғәскәрзәре башкомандующий Сталиндең резервендә тотола һәм кайза кәрәк шунда ебәрелә.

1944 йылдың азағында 9 армияның 105 уксылар дивизияһының 331-нсе полкы составында һуғышка инә. Венгрияны һәм Австрияны азат итеү һуғыштарында катнаша. Зур операцияларзан: Будапештте

алыу, Балатон күле, һәм Венаны алыу һуғыштарында ҡатнаша.

1945 йылдың 17 апрелендә ауыр яралана. Тәүҙә Австрияла, Венгрияла, аҙаҡтан Саратов ҡалаһында дауалана. 1946 йылдың ноябрендә II группа инвалиды булып, ҡултыҡ таяҡтары менән ауылға ҡайта.

Сәлимулла Әхмәҙулла улы һуғыш хәтирәләрен иҫкә алып түбәндәгеләрҙе һөйләне:

„1944 йылдың аҙағында мин һуғышҡа барып индем. Тәүҙә Венгрияны дошмандан азат итеү һуғыштарында ҡатнаштым. Һуғыштың иң ҡаты, иң ҡан ҡойошо Венгрияның башҡалаһы Будапешт янында булды. 10 көн буйына барған көслө, бик ҙур үлемесле һуғыштарҙан һуң ғына был ҡаланы ала алдыҡ. 1945 йылдың 13 февралендә Мәскәү Будапештты алыуҙа ҡатнашҡан ғәскәрҙәргә сәләм бирҙе. Дошман сигенгәндә лә Балатон күле эргәһендә оборона биләне. Дошман оборонала тауҙарҙы, йылғаларҙы файҙаланып беҙгә отпор биреү осон ныҡ әҙерләнде. Март айында беҙҙең ғәскәр һөжүмгә күсте. Ҡан ҡойош һуғыштар оҙаҡҡа һуҙылды. Күп иптәштәребеҙ геройҙарса һәләк булдылар, йәрәхәт алдылар. Секешхефервар ҡалаһы ҡулдан ҡулға ике мәртәбә күсте. Тик өсөнсө һөжүмдә генә беҙ бик күп юғалтыуҙар менән булһа ла ул ҡаланы немецтарҙан таҙарта алдыҡ. Ошо ҡаланы алыуҙа күп иптәштәребеҙ хәрби наградаларға лайыҡ булдылар. Миңә „За боевые заслуги" миҙалы бирҙеләр. Венгрияны азат итеп, Австрия ерендә һөжүм башланыҡ. Бер-бер артлы ҡалаларҙы ауылдарҙы азат итә барып апрель баштарында башҡалаһы Венаға барып еттек. Венаны

алыу өсөн, түгә Вена калаhы уратып алынды. 8 көн буйына бер туктауһыз һугыш итеп 13 апрелдә Вена калаһында алыуга өлгәштек. Венаны алгандан һуң да без һугышта туктатманык, аны барыуҙы дауам иттек. 17 апрелдә мин ауыр яраландым" — тип тамамланы ул һүҙен.

1950 йылда Юлык ете йыллык мәктәбендә укытыусы булып эш башлай. Ошо мәктәптә балалар укытыуҙа һәм тәрбиәләүгә 40 йыл гүмерен бирә. Шуның 5 йылын завуч, 20 йылын директор булып эшләй.
Һигеҙ йыллык мәктәпте урта мәктәпкә әйләндереүҙә уның һалган хеҙмәте ҙур булды. 1974 йылда деләнка алып кырктырҙы, колхозга өс бүлмәле мәктәп бинаһы буратты. Ә икенсе йылына күтәртеп, укыу йылы башланыуга өлгөрттө. Кластар һанын арттырып ун йыллыкты асыуга мөмкинлек тыуҙырҙы. Директор булып эшләгән йылдарында, ул коллективты бергә туплап, укытыу-тәрбиәләү эшен екшыртыу өсөн бөтә көсөн бирып эшләне. Һөҙөмтәлә ун йыллык мәктәпте тамамлаусыларҙың күбеһе укыуҙарын дауам итеп, югары һәм урта махсус белемгә эйә булдылар. Улар төрлө һөнәрҙәр алып ауылда, районда, республикала, хатта башка өлкәләрҙә үҙ эштәрен уңышлы дауам итәләр.

Тыуған ил уның һуғышта һәм тыныс тормошта күрһәткән батырлыктарын һәм хеҙмәттәрен юғары баһаланы. Ул II дәрәжә Ватан һуғышы ордене, „За боевые заслуги", „1941-1945 йылдарҙа Германияны еңгән өсөн", Будапештте азат иткән өсөн", Венаны азат иткән өсөн" һәм юбилей миҙалдары менән, шулай уҡ КПСС-тың район комитеты һәм район советының 11 почет грамотаһы, ике Мәскәү Социалистик Ярышта еңеүсе миҙалдары ~~.....~~ һәм бик күп киммәтле бүләктәргә лайыҡ булды ул. 8 тапҡыр Ҡаҙарҙы ауыл советы депутаты итеп һайланды.

Тормош иптәше Мәрхәбә менән 45 йыл буйы татыу һәм берҙәм ғаиләлә йәшәп бер ул һәм 7 ҡыҙ үҫтерҙеләр.

Улдары: Винер

Ҡыҙҙары: Рәйлә, Рәүфә, Мәрфуға, Люция, Лилия, Әлә, Элиә

Балаларының бөтәһе лә тиерлек юғары уҡыу йорттарында белем алдылар. Күбеһе атаһы юлынан китеп, уҡытыусылар булып эшләйҙәр.

Бөйөк Еңеүҙең 50 йыллығы алдынан район гәзите „Табын" да Сәлимулла Жиҙулы улы турапында мәҡәлә яҙылды. Ошо мәҡәләне альбом битенә беркетеү, уның тормош юлын тағы ла нығыраҡ яҡтыртыр ↗

✦ Ауыл аҡһаҡалы

ИШМЫРҘИН АҒАЙ

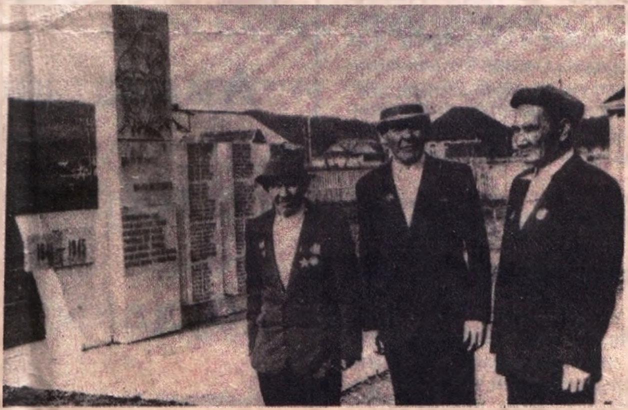

Юлыҡта олоһо ла, кесеһе лә уны Ишмырҙин ағай тип йөрөтә. Ни өсөн исеме менән атамауҙары хаҡында һорашкас, береүҙәр, әлләсе үҙ-үҙемде белә башлағандан атай-әсәйем шулай ти торғайны тиһә, олораҡтар иһә, был ауыл халҡының уға булған ихтирамы билдәһелер, тип аңлатты.

Һуғышта булып, донъяның әсеһен-сөсөһөн татыған Сәмиғулла Әхмәҙулла улы Юлыҡ ауылына 1950 йылда килә. Баштараҡ ете йыллыҡ [illegible] уҡытыусы булып эшләй, һуңынан ике тиҫтә йыл директор була.

Ауыл халҡы Ишмырҙинды һәйбәт кеше, талапсан етәксе, өҫтәүенә [illegible]гәтсе булғаны өсөн дә [illegible] итә. Әүҙем өгөтсөүсе, пропагандист булып та [illegible] ул. Ауыл клубында, [illegible] ата-әсәләр алдында төрлө әңгәмәләр ҙә үткәрергә өлгөрә. Ғөмүмән, Ишмырҙин ағай һәр кемдең аҡыллы кәңәшсеһе — тәрбиәсеһе булды.

Шәхси бәхетен дә ул Юлыҡта таба. Ауыл ҡыҙы Мәрхәбә менән бер-береһен яратышып өйләнешәләр. Был татыу ғаиләлә 8 бала үҫә. Уларҙың һәр береһе бөгөн тормошта үҙ урынын тапҡан инде. Әйткәндәй, Ишмырҙиндарҙың биш балаһы уҡытыусы булып эшләй, ҡыҙҙары Рәүфә — табип, Лилиә — фельдшер һөнәрен үҙ итте, кинйәбикәләре Әлиә экономист буласаҡ.

Ишмырҙин ағай хаҡлы ялға сыҡҡас та тынғы белмәй, һәр саҡ тормош уртаһында ҡайнай. Киләсәк быуын өсөн ветеран әһәмиәтле эш башҡара — 1980 йылдан бирле көндәлек алып бара, ауылдағы бөтә яңылыҡтар, ваҡиғаларҙы теркәй. Яңы мәктәп музейы өсөн иҫтәлекле, үҙенсәлекле бүләк әҙерләй — «Бөйөк Ватан һуғышында ҡатнашыусы ауылдаштарҙың тормошо, хеҙмәт юлы» тигән альбом төҙөй.

—Юлыҡтан һуғышҡа 194 кеше китеп, шуларҙың 107—һенә тыуған ауылына әйләнеп ҡайтыу насип булмай. Бөгөнгө көндә ауылда 6 һуғыш ветераны ҡалған. Мин ана шул иҫән-һау ҡайтҡан һәр ветеранға махсус бер бит асып, улар хаҡында яҙып ҡалдырмаҡсымын, — ти ветеран.

Ишмырҙин ағай үҙе 1943 йылда һуғышҡа алынып, 3-сө Украина фронтының 9-сы армияһы составында Венгрия, Австрияны азат итеүҙә ҡатнаша. Вена ҡалаһы өсөн барған ҡаты алышта күрһәткән батырлығы өсөн уға И. Сталиндың рәхмәт хаты тапшырыла. Еңеү таңы алдынан ҡаты яраланып, 1946 йылда II группа инвалиды булып, ҡултыҡ таяҡтары менән тыуған ауылы Сәйетбабаға ҡайта.

Сәмиғулла Әхмәҙулла улы бөгөн дә бергә хеҙмәт иткән полкташтары менән хәбәрләшеп тора. Молдованан Степан Кушнир, Татарстандан Минлебай Ғизетдиновтарҙың һәр хатын көтөп ала.

Бөтә илебеҙ Еңеү көнөн байрам иткән мәлдә Ишмырҙиндар ғаиләһендә икеләтә, өсләтә байрам. Бөтә балалары, яҡындары һуғыш һәм хеҙмәт ветераны, ил уҙаманын 70 йәше һәм ҡатыны Мәрхәбә апай менән бергә ғүмер итеүҙәренә 45 йыл тулыу уңайы менән ҡотлай. Бөтә гәзит уҡыусылар исеменән уларҙы юбилейҙары менән тәбрикләп, ныҡлы һаулыҡ, оҙон ғүмер теләгә килә.

Мәрхәбә СОБХАНҒОЛОВА.

Һүрәттә: С. Ишмырҙин (уртала) ауылдаштары — һуғыш һәм хеҙмәт ветерандары Фәүзи Хәсәнов һәм Кашифулла Ҡужин менән.

Наил ЛАТИПОВ фотоһы.